

LECTIO XIV: ENA ΦΟΒΕΡΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antonii fuerat, Athenas confugit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalida, similem effigiei mortui. Quem simul aspexit Cassius, timorem concepit nomenque eius audire cupivit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitavit. Cassius servos inclamavit et de homine eos interrogavit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniavit. Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit. Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XIV

Μετά τη ναυμαχία στο Άκτιο, ο Κάσσιος από την Πάρμα, ο οποίος είχε υπηρετήσει στον στρατό του Μάρκου Αντώνιου, κατέφυγε στην Αθήνα. Εκεί, μόλις είχε παραδώσει την παραγμένη ψυχή του στον ύπνο, (όταν) ξαφνικά του εμφανίστηκε μια φρικτή μορφή. Νόμισε ότι ερχόταν προς αυτόν ένας άνθρωπος με πελώριο μέγεθος και με βρόμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα (ή μορφή) νεκρού. Μόλις τον είδε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να πληροφορηθεί το όνομά του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας. Τότε τρόμος συντάραξε τον Κάσσιο και τον σήκωσε από τον ύπνο. Ο Κάσσιος φώναξε τους δούλους και τους ρώτησε για τον άνθρωπο. Εκείνοι δεν είχαν δει κανένα. Ο Κάσσιος για δεύτερη φορά παραδόθηκε στον ύπνο και ονειρεύτηκε την ίδια μορφή. Μετά από λίγες μέρες η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε την αξιοπιστία του ονείρου. Πράγματι, ο Οκταβιανός του επέβαλε την ποινή του θανάτου.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XIV

1. *Athenas*: το ουσιαστικό είναι α' κλίσης και απαντά μόνο στον πληθυντικό αριθμό *Athenae -arum*.
2. *Cassius*: τα λατινικά κύρια ονόματα, όπως και το προσηγορικό *filius -ii*, σχηματίζουν τη γενική ενικού σε *-ii* και *-i* και στην κλητική ενικού συναιρούν την κατάληξη *-ie* σε *-i*.

3. *supplicium*: το ουσιαστικό είναι ουδέτερο, Β΄ κλίσης και είναι ετερόσημο, στον ενικό (*supplicium -ii /-i*) σημαίνει ποινή, τιμωρία, ενώ στον πληθυντικό (*supplicia -orum*) σημαίνει λατρεία, ικεσίες, προσευχές.
4. *somnus -i* = ύπνος (αρσενικό, Β΄ κλίση)
somnium -ii = όνειρο (ουδέτερο, Β΄ κλίση).
5. **Προσοχή!**
 Post (πρόθεση) + αιτιατική
 Π.χ. *Post raucos dies* (= Μετά από λίγες μέρες)
 και
 Post (επίρρημα) + οργανική αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς
 Π.χ. *Paucis post diebus* (= Μετά από λίγες μέρες).
6. *idem, eadem, idem*: Η αντωνυμία προήλθε από την αντωνυμία *is, ea, id* και το πρόσφυμα *-dem*, το οποίο όταν κλίνεται η αντωνυμία μένει αμετάβλητο. Κατά την κλίση της αντωνυμίας το τελικό *-m* μπροστά από το *dem* μετατρέπεται σε *n*. Η αντωνυμία *idem* δηλώνει επανάληψη και διαφέρει από την *ipse* που δηλώνει ταυτότητα.
 π.χ. : *eandem speciem somniavit* = ονειρεύτηκε την ίδια μορφή (που ονειρεύτηκε και πριν)
res ipsa fidem confirmavit = η ίδια η πραγματικότητα (και όχι κάποιος άλλος) επιβεβαίωσε την αξιοπιστία

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Post: εδώ πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = μετά.

bellum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, Β' κλίση, του ουσιαστικού bellum -i = πόλεμος.

Actiacum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, Β' κλίση, του επιθέτου Actiacus, -a, -um = ο, η, το του Ακτίου → το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά.

Cassius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, Β' κλίση, του ουσιαστικού Cassius -ii/ -i = Κάσσιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

Parmensis: ονομαστική ενικού, αρσενικό, Γ' κλίση, του επιθέτου Parmensis, -is, -e = ο, η, το από την Πάρμα → το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά.

qui: ονομαστική ενικού, αρσενικό, της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod = ο οποίος, η οποία, το οποίο.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με τοπική αφαιρετική = σε.

exercitu: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, Δ' κλίση, του ουσιαστικού exercitus -us = στρατός.

M(arci): γενική ενικού, αρσενικό, Β' κλίση, του ουσιαστικού Marcus -i = Μάρκος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό. Πρόκειται για συντομογραφία του Marcus.

Antonii: γενική ενικού, αρσενικό, Β' κλίση του ουσιαστικού Antonius -ii/ -i = Αντώνιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

fuerat: Γ' ενικό οριστικής υπερσυντελικού του βοηθητικού ρήματος sum, fui, -, esse = είμαι.

Athenas: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκό, Α' κλίση, του ουσιαστικού Athenae -arum = Αθήνα.

confugit: Γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος confugio, confugi, -, confugere 3 = καταφεύγω → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio.

Ibi: τοπικό επίρρημα = εκεί.

vix: χρονικό επίρρημα = μόλις.

animum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, Β' κλίση, του ουσιαστικού animus -i = ψυχή.

sollicitum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, Β' κλίση, του επιθέτου sollicitus, -a, -um = ταραγμένος, -η, -ο → Σ.Β.: sollicitior, -ior, -ius, Υ.Β.: sollicitissimus, -a, -um.

somno: δοτική ενικού, αρσενικό, Β' κλίση, του ουσιαστικού somnus -i = ύπνος.

dederat: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού υπερσυντελικού του ρήματος do, dedi, datum, dare 1 = δίνω.

cum: υποτακτικός, χρονικός σύνδεσμος (αντίστροφος) = όταν.

repente: τροπικό επίρρημα = ξαφνικά.

apparuit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος appareo, apparui, apparitum, apparēre 2= εμφανίζομαι.

ei: δοτική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής -επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

species: ονομαστική ενικού, θηλυκό, ε' κλίση, του ουσιαστικού species -ei = μορφή. (στον πληθυντικό σχηματίζει μόνο τις 3 όμοιες πτώσεις, ονομ., αιτιατ., κλητ.: species) όπως και τα spes(42), facies(14), effigies(14), acies(36), ενώ tofides(14,44) απαντά μόνο στον ενικό.

horrenda: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του δευτεροκλίτου επιθέτου horrendus, -a, -um = φρικτός, -ή, -ό (πρόκειται για το γερονδιακό του ρήματος horreo, horruī, -, horrere 2= τρομάζω) → το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά.

Existimavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος existimo, existimavi, existimatum, existimare 1 = νομίζω.

ad: πρόθεση + αιτιατική = προς (δηλώνει την κατεύθυνση σε πρόσωπο/ τόπο).

se: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου (που λειτουργεί ως αυτοπαθητική)= τον εαυτό του, τον εαυτό της, τον εαυτό του.

venire: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος venio, veni, ventum, venire 4 = έρχομαι.

hominem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, γ' κλίση, του ουσιαστικού homo, hominis = άνθρωπος.

ingentis: γενική ενικού, θηλυκό, γ' κλίση, του μονοκατάληκτου επιθέτου ingens, ingens, ingens (γενική: ingentis)= πελώριος, -α, -ο.

magnitudinis: γενική ενικού, θηλυκό, γ' κλίση, του ουσιαστικού magnitudo, magnitudinis = μέγεθος.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

facie: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, ε' κλίση, του ουσιαστικού facies -ei = πρόσωπο. (στον πληθυντικό σχηματίζει μόνο τις 3 όμοιες πτώσεις, ονομ., αιτιατ., κλητ.: facies)

squalida: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, α' κλίση, του επιθέτου squalidus, -a, -um =

βρόμικος, -η, -ο.

similem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, γ' κλίση, του επιθέτου similis, -is, -e = όμοιος, -α, -ο. → Σ.Β.: similior, -ior, -ius, Υ.Β.: simillimus, -a, -um.

effigiei: δοτική ενικού, θηλυκό, ε' κλίση, του ουσιαστικού effigies -ei = εικόνα, μορφή. (στον πληθυντικό σχηματίζει μόνο τις 3 όμοιες πτώσεις, ονομ., αιτιατ., κλητ.: effigies).

mortui: γενική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού mortuus -i = νεκρός (πρόκειται για την ουσιαστικοποιημένη μετοχή παρακειμένου του αποθετικού ρήματος morior, mortuus sum, mortuum, mori 3 = πεθαίνω).

Quem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod = ο οποίος, η οποία, το οποίο.

simul: υποτακτικός, χρονικός σύνδεσμος = μόλις.

aspexit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος aspicio, aspexi, aspectum, aspicere 3 = κοιτάζω → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio.

Cassius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού Cassius -ii/ -i = Κάσσιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

timorem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, γ' κλίση του ουσιαστικού timor -oris = φόβος.

concepit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος concipio, concepi, conceptum, concipere 3 = πιάνω → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio.

nomen: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, γ' κλίση του ουσιαστικού nomen, nominis = όνομα.

-que: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος, εγκλιτική λέξη = και.

eius: γενική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής -επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

audire: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος audio, audivi, auditum, audire 4 = ακούω, πληροφορούμαι.

cupivit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος cupio, cupivi/cupii, cupitum, cupere 3 = θέλω, επιθυμώ → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio.

Respondit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος respondeo, respondi, responsum, respondēre 2 = απαντώ.

Ille: ονομαστική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας ille, illa, illud = εκείνος, -η, -ο.

se: αιτιατική ενικού, αρσενικό της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου (που λειτουργεί ως αυτοπαθητική)= τον εαυτό του, τον εαυτό της, τον εαυτό του.

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος sum, fui, -, esse = είμαι.

Orcum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού Orcus -i = ο θεός του Άδη, ο Πλούτωνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

Tum: χρονικό επίρρημα = τότε.

terror: ονομαστική ενικού, αρσενικό, γ' κλίση, του ουσιαστικού terror -oris = τρόμος.

Cassium: αιτιατική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού Cassius -ii/ -i = Κάσσιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

concussit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος concutio, concussi, concussum, concutere 3 = συνταράζω → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το cario.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

e(x): πρόθεση που συντάσσεται με αφαιρετική = από (δηλώνει την έξοδο από κατάσταση).

somno: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού somnus -i = ύπνος.

eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

excitavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος excito, excitavi, excitatum, excitare 1 = ξυπνάω, σηκώνω.

Cassius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού Cassius -ii/ -i = Κάσσιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

servos: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού servus -i = δούλος, υπηρέτης.

inclamavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος inclamo, inclamavi, inclamatum, inclamare 1 = φωνάζω.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

de: πρόθεση που συντάσσεται κυρίως με αφαιρετική = για (δηλώνει την αναφορά).

homine: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, γ' κλίση, του ουσιαστικού homo, hominis = άνθρωπος.

eos: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

interrogavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogare 1 = ρωτώ.

Ille: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας ille, illa, illud = εκείνος, -η, -ο.

neminem: αιτιατική ενικού, αρσενικό της αόριστης ουσιαστικής αντωνυμίας nemo, nemo, nihil = κανένας, καμία, τίποτε.

viderant: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού υπερσυντελικού του ρήματος video, vidi, visum, vidēre 2 = βλέπω.

Cassius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού Cassius -ii/ -i = Κάσσιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

iterum: χρονικό επίρρημα = για δεύτερη φορά.

se: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου (που λειτουργεί ως αυτοπαθητική) = τον εαυτό του, τον εαυτό της, τον εαυτό του.

somno: δοτική ενικού, αρσενικό, β' κλίση, του ουσιαστικού somnus -i = ύπνος.

dedit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος do, dedi, datum, dare 1 = δίνω.

eandemque: αιτιατική ενικού, θηλυκό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας idem, eadem, idem = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

speciem: αιτιατική ενικού, θηλυκό, ε' κλίση, του ουσιαστικού species -ei = μορφή. (στον πληθυντικό σχηματίζει μόνο τις 3 όμοιες πτώσεις, ονομ., αιτιατ., κλητ.: species)

somniavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος somnio, somniavi, somniatum, somniare 1 = ονειρεύομαι.

Paucis: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, β' κλίση, του επιθέτου paucus, -a, -um = λίγος, -η, -ο. → Σ.Β.: paucior, -ior, ius, Υ.Β.: paucissimus, -a, -um. οι τύποι του ενικού αριθμού του θετικού βαθμού είναι σπάνιοι και των παραθετικών δεν απαντούν (pauciores, -iores, -iora paucissimi, -ae, -a).

post: εδώ χρονικό επίρρημα = αργότερα.

diebus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, ε' κλίση, του ουσιαστικού dies, diei = ημέρα.

res: ονομαστική ενικού, θηλυκό, ε' κλίση, του ουσιαστικού res, rei = πραγματικότητα, πράγμα.

ipsa: ονομαστική ενικού, θηλυκό, της οριστικής αντωνυμίας ipse, ipsa, ipsum = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

fidem: αιτιατική ενικού, θηλυκό, ε΄ κλίση, του ουσιαστικού fides -ei = πίστη, αξιοπιστία. (δεν έχει πληθυντικό).

somnii: γενική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού somnium -ii/-i = όνειρο.

confirmavit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος confirmo, confirmavi, confirmatum, confirmare 1= επιβεβαιώνω.

Nam: παρατακτικός, αιτιολογικός σύνδεσμος = γιατί, δηλαδή.

Octavianus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του ουσιαστικού Octavianus -i =Οκταβιανός → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό.

supplicio: αφαιρετική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ετερόσημου ουσιαστικού supplicium -ii/ -i = τιμωρία (supplicia -orum = λατρεία).

capitis: γενική ενικού, ουδέτερο, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού caput, capitis = κεφάλι, θανατική ποινή.

eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

adfecit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος adficio (afficio), adfeci (affeci), adfectum (affectum), adficere (afficere) 3 = περιβάλλω → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το cario.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

Athenae -arum: θηλυκό

Β΄ κλίση

bellum -i: ουδέτερο
Cassius -ii/ -i: αρσενικό
Antonius -ii/ -i: αρσενικό
animus -i: αρσενικό
sompnus -i: αρσενικό
mortuus -i: αρσενικό
Orcus -i: αρσενικό
servus -i: αρσενικό
sompnium -ii/-i: ουδέτερο
Octavianus -i: αρσενικό
supplicium -ii/ -i: ουδέτερο ετερόσημο

Γ΄ κλίση

homo, hominis: αρσενικό
magnitudo, magnitudinis: θηλυκό
timor -oris: αρσενικό
nomen, nominis: ουδέτερο
terror -oris: αρσενικό
caput, capitis: ουδέτερο

Δ΄ κλίση

exercitus -us: αρσενικό

Ε΄ κλίση

species -ei: θηλυκό
facies -ei: θηλυκό
effigies -ei: θηλυκό
dies, diei: αρσενικό
res, rei: θηλυκό

fides -ei: θηλυκό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

Actiacus, -a, -um
sollicitus, -a, -um (Συγκριτικός: sollicitior, -ior, -ius Υπερθετικός: sollicitissimus, -a, -um)
horrendus, -a, -um
squalidus, -a, -um (δεν απαντούν παραθετικά)
raucus, -a, -um (rauciores, -iores, -iora raucissimi, -ae, -a) τα παραθετικά απαντούν στον πληθυντικό αριθμό

Γ΄ κλίση

Parmensis, -is, -e
ingens, ingens, ingens (Συγκριτικός: ingentior, -ior, -ius, Υπερθετικός: ingentissimus, -a, -um)
similis, -is, -e (Συγκριτικός: similior, -ior, -ius, Υπερθετικός: simillimus, -a, -um)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

qui, quae, quod (αναφορική)
is, ea, id (δεικτική -επαναληπτική)
se (προσωπική)
ille, illa, illud (δεικτική)
nemo, nemo, nihil (αόριστη-ουσιαστική)
idem, eadem, idem (δεικτική-επαναληπτική)
ipse, ipsa, ipsum (οριστική)

ΡΗΜΑΤΑ

1η Συζυγία

do, dedi, datum, dāre
existimo, existimavi, existimatum, existimāre
excito, excitavi, excitatum, excitāre
inclamo, inclamavi, inclamatam, inclamāre
interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogāre
somniao, somniavi, somniatum, somniāre
confirmo, confirmavi, confirmatum, confirmare

2η Συζυγία

appareo, apparui, apparitum, apparēre
respondeo, respondi, responsum, respondēre
video, vidi, visum, vidēre

3η Συζυγία

Όλα ανήκουν στα 15 σε -io που κλίνονται σαν το capio

confugio, confugi, ---, confugere
aspicio, aspexi, aspectum, aspicere
concupio, concepi, conceptum, concipere
cupio, cupivi/cupii, cupitum, cupere
concutio, concussi, concussum, concutere
adficio/afficio, adfecit/affeci, adfectum/affectum, adficere/afficere

4η Συζυγία

venio, veni, ventum, venire
audio, audivi, auditum, audire

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

sum, fui, ---, esse

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

ibi: (τοπικό)
vix: (χρονικό)
repente: (τροπικό)
tum: (χρονικό)
iterum: (χρονικό)
post: (χρονικό)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

in (+ εδώ τοπική αφαιρετική)
ad (+ αιτιατική)
e(x)(+ κυρίως αφαιρετική)
de (+ κυρίως αφαιρετική)
post (+ αιτιατική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

cum: (υποτακτικός, χρονικός, αντίστροφος)
et: (παρατακτικός, συμπλεκτικός)
simul: (υποτακτικός, χρονικός)
-que: (παρατακτικός, συμπλεκτικός, εγκλιτική λέξη)
nam: (αιτιολογικός-παρατακτικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, ..., Athenas confugit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (*confugit*: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

confugit: ρήμα.

Cassius: υποκείμενο ρήματος.

Parmensis: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση, ως ουσιαστικοποιημένο επίθετο, στο *Cassius*.

Athenas: απρόθετη αιτιατική που δηλώνει την κίνηση σε τόπο στο *confugit* (απρόθετη, γιατί είναι όνομα πόλης).

Post bellum: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο *confugit* (δηλώνει τη χρονική ακολουθία).

Actiacum: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *bellum*.

qui in exercitu M. Antonii fuerat: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *Cassius*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό, χρόνου υπερσυντελικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

fuerat: ρήμα

qui: υποκείμενο ρήματος.

in exercitu: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατάστασης στο *fuerat*.

M. Antonii: γενική κτητική στο *exercitu*.

Ibi vix animum sollicitum somno dederat: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (*dederat*: οριστική υπερσυντελικού) και δηλώνει το πραγματικό.

dederat: ρήμα.

(*Cassius*): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

animum: άμεσο αντικείμενο στο *dederat*.

sollicitum: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *animum*.

somno: έμμεσο αντικείμενο στο *dederat*.

Ibi: επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο *dederat*.

vix: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *dederat*.

cum repente apparuit ei species horrenda: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης «Ibi vix animum sollicitum somno dederat». Εισάγεται με τον αντίστροφο σύνδεσμο cum, γιατί δηλώνει αιφνίδιο γεγονός (ονομάζεται αντίστροφος, γιατί το κύριο νόημα βρίσκεται στη δευτερεύουσα και το δευτερεύον στην κύρια), εκφέρεται με οριστική παρακειμένου και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη κύρια πρόταση δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν. Μετά τον αντίστροφο cum υπάρχει το επίρρημα repente, ενώ στην κύρια πρόταση (σε υπερσυντέλικο το ρήμα της) υπάρχει το επίρρημα vix.

apparuit: ρήμα

species: υποκείμενο ρήματος.

horrenda: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο species.

ei: αντικείμενο στο apparuit.

repente: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο apparuit.

Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalida, similem effigiei mortui: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (Existimavit : οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

Existimavit: ρήμα

(Cassius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

venire: αντικείμενο στο existimavit, ειδικό απαρέμφατο.

hominem: υποκείμενο στο venire, ετεροπροσωπία.

ad se: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε πρόσωπο στο venire (έμμεση αυτοπάθεια)

magnitudinis: γενική της ιδιότητας στο hominem.

ingentis: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο magnitudinis.

facie: αφαιρετική της ιδιότητας στο hominem. [συνδέεται συμπλεκτικά με το magnitudinis: έχω παράλλαξη ιδιότητας]

squalida: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο facie.

similem: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο hominem. [Ουσιαστικά όλη η φράση similem effigiei mortui λειτουργεί παραθετικά στο hominem]

effigiei: δοτική αντικειμενική (ως συμπλήρωμα) στο similem.

mortui: γενική κτητική στο effigiei.

Quem simul aspexit Cassius: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο των κυρίων προτάσεων «timorem concepit» και «nomenque eius audire cupivit». Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο simul, εκφέρεται με οριστική έγκλιση, γιατί δηλώνει τον χρόνο και τίποτε άλλο, χρόνου παρακειμένου, γιατί σε σχέση με τις προσδιοριζόμενες προτάσεις δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

aspexit: ρήμα.

Cassius: υποκείμενο ρήματος.

Quem: (= eum) αντικείμενο στο aspexit. [πρόταξη του αντικειμένου]

timorem concepit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (concepit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

concepit: ρήμα.

(Cassius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

timorem: αντικείμενο στο concepit.

nomenque eius audire cupivit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (cupivit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό. Συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη κύρια με το συμπλεκτικό, εγκλιτικό que.

cupivit: ρήμα.

(Cassius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος και απαρεμφάτου (ταυτοπροσωπία).

audire: αντικείμενο στο cupivit, τελικό απαρέμφατο.

nomen: αντικείμενο στο audire.

eius: γενική κτητική στο nomen (κτήση χωρίς αυτοπάθεια, δηλ. hominis).

Respondit ille se esse Orcum: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (Respondit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

Respondit: ρήμα

ille: υποκείμενο ρήματος.

esse: αντικείμενοστο Respondit, ειδικό απαρέμφατο.
se: υποκείμενο απαρεμφάτου (ταυτοπροσωπία).
Orcum: κατηγορούμενο στο se, λόγω του συνδετικού απαρεμφάτου esse.

Tum terror Cassium concussit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (concussit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

concussit: ρήμα.
terror: υποκείμενο ρήματος.
Cassium: αντικείμενο στο concussit.
Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο concussit.

et e somno eum excitavit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (excitavit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

excitavit: ρήμα
(terror): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.
eum: αντικείμενο στο excitavit.
e somno: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την κατάσταση στο excitavit.

Cassius servos inclamavit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (inclamavit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

inclamavit: ρήμα.
Cassius: υποκείμενο ρήματος.
servos: αντικείμενο στο inclamavit.

et de homine eos interrogavit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (interrogavit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό. Συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη κύρια με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et.

interrogavit: ρήμα.

(Cassius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

eos: αντικείμενο στο interrogavit.

de homine: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο interrogavit.

Illi neminem viderant: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (viderant: οριστική υπερσυντελικού) και δηλώνει το πραγματικό.

viderant: ρήμα.

Illi: υποκείμενο ρήματος.

neminem: αντικείμενο στο viderant.

Cassius iterum se somno dedit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (dedit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

dedit: ρήμα.

Cassius: υποκείμενο ρήματος.

se: άμεσο αντικείμενο στο dedit (άμεση αυτοπάθεια).

somno: έμμεσο αντικείμενο στο dedit.

iterum: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο dedit.

eandemque speciem somniavit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (somniavit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

somniavit: ρήμα.

(Cassius): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

speciem: αντικείμενο στο somniavit.

eandem: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο speciem.

Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (confirmavit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

confirmavit: ρήμα

res: υποκείμενο ρήματος.

ipsa: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο res.

fidem: αντικείμενο στο confirmavit.

somnii: γενική κτητική στο fidem.

post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο confirmavit.

diebus: οργανική αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο post που έχει παραθετική σημασία.

Paucis: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο diebus.

Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit: κύρια πρόταση κρίσης, εκφέρεται με οριστική (adfecit: οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό.

adfecit: ρήμα

Octavianus: υποκείμενο ρήματος.

eum: αντικείμενο στο adfecit.

supplicio: αφαιρετική οργανική του μέσου στο adfecit.

capitis: γενική της ποινής στο supplicio adfecit.